Psykopatologi

Oplæg for læger i introduktionsuddannelse
Psykiatri

Overblik

- Forforståelse
- Forskellige psykopatologiske skoler
- De enkelte fænomener
- Eksempler

- Diagnostiske redskaber
- Present State Eksamination

Forforståelse

- Hvad forstår I ved begrebet psykopatologi?
- Hvem bestemmer hvad der er patologisk?

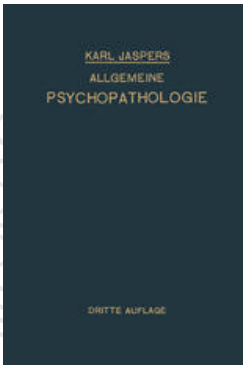
Psykopatologi og ICD/DSM

- Psychopathology has been replaced by these lists of syndromes because they are more useful for the purpose of uniform diagnosis, both for therapy and research. Utilizing such lists is said to provide a more 'reliable' diagnosis than one based on detailed description of abnormal mental states. (Wiggins and Schwartz 2013)

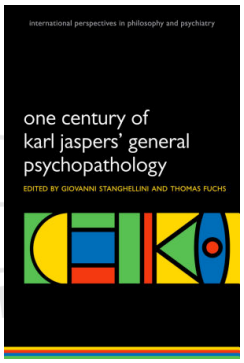
Fænomenologi (ikke operationalitet)

- Intentionalitet (når jeg er opmærksom på en anden person, er jeg opmærksom på, hvad den anden er opmærksom på)
- Ontologi (metoder er 'videnskabelige', når de giver adgang til 'den bedst mulige evidens' for den type objekter, der er bliver undersøgt)
- Hermeneutic (The mental lives of other people can never be directly presented to us – Jaspers)
- Gestalt (…psychiatrists , through the development of increasing exopertise also acquire expert ways of typifying their patients.)
- Patientens oplevelse (…any psychiatrist… who seeks to understand the patient's experienceto this extent should reamin aware that the extent is limited. –Japsers)

Karl Jaspers
Allgemeine Psychopathology
1.Aufl. 1923

Bog til 100 års jubilæum af 1. udgivelse af Allgemeine Psychopathologie af Karl Jasper

28. august 16 Magnus Petersen - Speciallæge i psykiatri 7

DE PSYKOPATOLOGISKE SKOLER

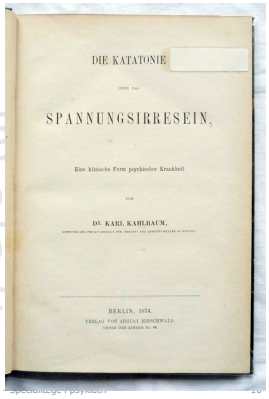
28. august 16 Magnus Petersen - Speciallæge i psykiatri 8

Hvor kommer det fra?

- Udviklet i perioden 1870-1930 i Tyskland.
- Samling af teoretiske konstrukter om psyken.
- Præget af mest fremtrædende sygdomme i denne periode , men også af tysk sprog.
- Flere tiltag til at modernisere har ikke kunne sætte sig igennem, fx psykoanalyse, eksistentiel filosofi, kognitionspsykologi.
- International anerkendt er den deskriptive psykopatologi fra "Heidelberger Schule" med Karl Jaspers og Kurt Schneider.
- Ud over det kan nævnes antropologisk psykiatri, fænomenologisk psykiatri, Bonner Schule, Göttinger Schule.

28. august 16 Magnus Petersen - Speciallæge i psykiatri 9

Kahlbaum 1874

28. august 16 Magnus Petersen - Speciallæge i psykiatri 10

***κατά* = helt igennem**
***τόνος* = spænthed**
oldgræsk

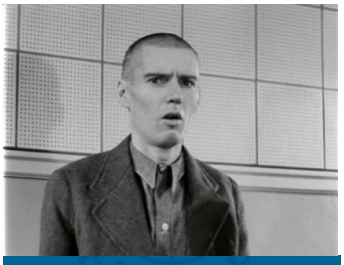
28. august 16 Magnus Petersen - Speciallæge i psykiatri 11

Symptomer

- Stupor
- Mutisme
- Bizarre holdninger
- Flexibilitas cerea
- Negativisme
- Katalepsi
- Katatone opkørthed

28. august 16 Magnus Petersen - Speciallæge i psykiatri 12

Stupor

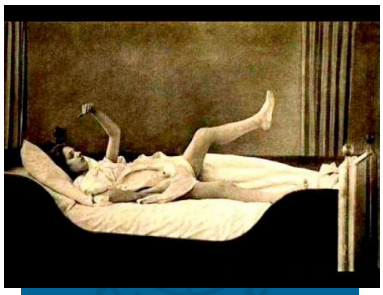
Mutisme

Eksempel på Katatoni

Bazarre holdning

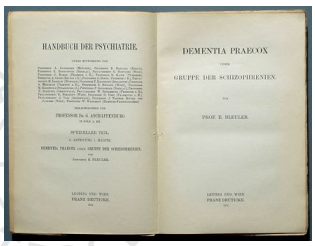

Kraepelin
1896

PSYCHIATRIE.
EIN LEHRBUCH
FÜR
STUDIRENDE UND AERZTE
VON
Dr. EMIL KRAEPELIN,
SECHSTE, VOLLSTÄNDIG UMGEARBEITETE AUFLAGE.
I. BAND.
ALLGEMEINE PSYCHIATRIE.
LEIPZIG,
VERLAG VON JOHANN AMBROSIUS BARTH.
1899.

- Katatoni (Kahlbaum)
- Akut paranoia (Hecker)
- Personlighedens struktur-sammenhæng går tabt på grund af sygdommen

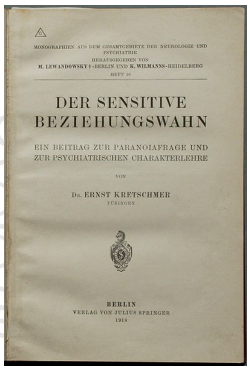
Eugen Bleuler
1911

HANDBUCH DER PSYCHIATRIE.
DEMENTIA PRAECOX
GRUPPE DER SCHIZOPHRENIEN
PROF. E. BLEULER.

Eugen Bleuler

- Basissymptomer
  - Autisme
  - Ambivalens
  - Affektforstyrrelse
  - Tankegangsforstyrrelse
- Accessoriske Symptomer
  - Hallucinationer
  - Vrangforstillinger
  - Katatoni

Ernst Kretschmer
1918

DER SENSITIVE BEZIEHUNGSWAHN
EIN BEITRAG ZUR PARANOIAFRAGE UND ZUR PSYCHIATRISCHEN CHARAKTERLEHRE
VON
Dr. ERNST KRETSCHMER
BERLIN
VERLAG VON JULIUS SPRINGER
1918

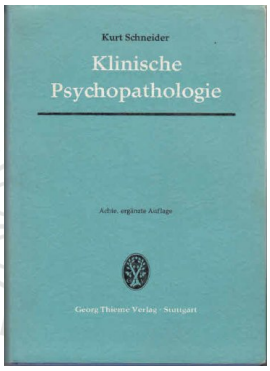
Ernst Kretschmer

- Beskriver en case, hvor en rask kvinde i løbet af et årrække udvikler paranoid psykotiske symptomer i from af enkeltparanoia. Han beskriver sygdommen på baggrund af psykodynamisk forståelse.
- Konflikt bliver ikke fortrængt, men forbliver i bevidstheden.

- Sygdommen udvikler sig ud fra en personlighed.
- Symptomerne forstås som følge af psykologiske hændelser, som ikke kan forstås uden en delvis identifikation med patientens oplevelser.

Kurt Schneider
1. Auflage 1950

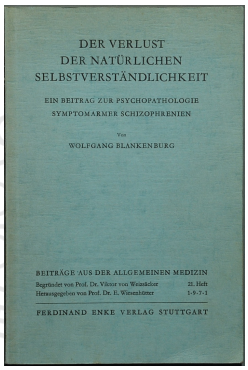
1. rangs symptomer
2.rangs symptomer

Kurt Schneider om Diagnoser

Die Erfahrung lehrt, daß es dem Arzt oft sehr große Schwierigkeiten macht, aus einem psychopathologischen Befund eine psychiatrische Diagnose aufzubauen. Es handelt sich dabei ja nicht um ein Addieren und Kombinieren objektiv faßbarer und zeigbarer Symptome wie bei der körperlichen Diagnose, sondern um die Bewertung von Aussagen, um die Verwertung des Verhaltens und Benehmens des Untersuchten und der Eindrücke des Untersuchers. Manchmal arbeitet eine psychiatrische Beurteilung

Wolfgang Blankenburg
1. Auflage 1974

- Grundproblemet i skizofrenien er at patienter mister common sense.

2. Auflage
1983

Skizofreniens primære symptomer

- Spaltung (spaltning)
- Autisme
  - Egen virkelighed
  - Manglende udtryksmuligheder
  - Manglende selvindsigt
- Athymie
  - At blive passiv
  - Devitalisering
  - Negativisme

Opsamling

- Psykopatologiske fænomener er komplekse
- Der findes forskellige skoler og dermed forskellige måder at anskue psykopatologi på.
- Der er afgørende forskel mellem forståelse og forklaring.

DE ENKELTE FÆNOMENER

Kurt Schneider 1942

Die unumstößliche Tatsache, daß die Erfassung psychischer Symptome, sei es die Feststellung abnormer Erlebnisse, sei es die Bewertung von Abnormitäten des Ausdruckes, auf einer methodisch völlig anderen Ebene steht als die Erfassung körperlicher Krankheitszeichen, wird vielen Ärzten niemals klar.

Objektivt psykisk

- Bevidsthed
- Orienterring
- Stemningsleje
- Psykomotorisk tempo
- Tankegang
- Hallucinationer
- Vrangforestillinger

Bevidsthed

- Kvantitativ
  (vågenhed)
  - vågen
  - somnolent
  - komatøs
- Kvalitativ
  (klarhed)
  - klar
  - plumret
  - stuporøs
  - mutistisk

Orientering

- Orientering drejer sig ikke om, kun at kunne sige hvor man opholder på hvilket tidspunkt og om hvem man lever sammen med, men er en kompleks og overordnet vurdering af hjernens funktionsniveau.
- Vurderingen er vigtigt for at skelne organisk betingede tilstande fra ikke organisk betingede.
  - orienteret i tid sted egne data
  - delvis orienteret
  - desorienteret.
- Karl Bonhoeffer (1910) symptomatiske psykoser

Stemningsleje

- Alt afhængig af varigheden beskriver vi emotionelle tilstande som
- Stemning
- Følelser
- Affekt.

Vurdering af stemningsleje

Schwer zu beurteilen und meist sehr vieldeutig sind die Abnormitäten des Fühlens. Die Beurteilung der Stimmung darf sich natürlich nicht nach dem richten, was der Gestimmte selbst darüber sagt. Ob eine depressive Verstimmung warm und tief und eine Heiterkeit echt und natürlich ist, das richtig zu sehen und zu beurteilen, ist, wenn überhaupt, nur am lebendigen Menschen zu lehren. Beide Stimmungslagen sind an sich diagnostisch ganz unkennzeichnend.

Kurt Schneider 1942

Psykomotorik

- Begrebet er et konstrukt, der forsøger at beskrive hvordan de enkelte psykiske funktioner som sensibilitet, "psykens indre" og ekspressiviteten arbejder sammen.
- Psykomotorisk tempo
- Pskomotoriske fænomener

Psykomotorisk tempo

- Øget
- Naturlig
- Nedsæt

Psykomotoriske fænomener

- Stereotypier
- Manierismer
- Tonus
  - Hypertonus
  - Flexibilitas cerea
  - Katalepsi
- Katatone opkørthed

Tankegang

- Formel tankegang beskriver strukturen af tankegan-gen og viser sig i den måde patienten udtrykker sig på.
  - samlet
  - hæmmet
  - tankemyldrer
  - tankepres
  - tankegflugt
- springende
  - associerende
  - inkohærent eller usamlet
  - spærret
  - egen logik
  - neologismer

Indholdsmæssige tankeforstyrrelser

- Indholdsmæssig tankeforstyrrelser omfatter forstyrrelser forbundet overdrivene eller forkerte forestillinger kan være med mangler i realitetstestningen.
- Tvangstanker: Jeg-dystone tanker, impulser eller forestillinger der gentagende gange presser sig på
- Overlødig ide: en privat ide der leder livsudfoldelsen
- Vrangforestillinger
- Tankepåvirkningsfornemmelser. (E. Bleuler)

Vrangforestillinger

- Persekutoriske
- Selvhenførende
- Megalomane
- Kropslige
- Depressive

- Vrangforestillinger opfattes i den fænomenologiske psykiatri som en særlig måde at se sig selv i livet på . Dette ud fra den observation, at reaktionsmåden oftest er sund, men forudsætninger for reaktionerne er ikke i overensstemmelse med de fleste.

Afgrænsning af Vrangforestillinger

- Overlødige ideer
- Fanatisme
- Tro
- Vrangperception

Tankepåvirkningsfornemmelser

- Er defineret som Jeg-Forstyrrelser, dvs. at man oplever at ens egne tanker, som el-lers er forbundet med en fornemmelse af egen identitet, er direkte forandret af an-dre personer eller ikke en del af egen entitet.
- Man skelner mellem tankeudspredning, tankepåføring, tankehørlighed.
- Tankerne kan være lokaliseret i bestemte områder i hjernen. (spatialisering)

Hallucinationer

- Hallucinationer er opleves som ægte perceptioner.
- Hørelseshallucinationer
  - 2.person
  - 3. person
  - kommenterende, diskuterende (Stimmen in Rede und Gegenrede - Schneider)
- Synshallucinationer
- Olfaktoriske og gustatoriske hallucinationer
- Kropslige hallucinationer
  - Taktile hallucinationer (epikritisk)
  - Koenæstesier (propriosentiv)

Årsager for hallucinationer

- Psykoser
- Stofpåvirkning
- Abstinenser
- Organiske årsager
- Deprivation
- Søvnmangel

Afgrænsning af hallucinationer

- Illusion, både som psykopatologisk og som normal fænomen
- Vision (Tro)
- Depersonalisation
- Derealisation

Depersonalisation

- Ændring af bevidstheden med oplevelse af at være ved siden af sig selv eller af at være en iagttager af egne handlinger. Tilstanden kan optræde ved udtalt træthed, efter opvågning eller i angstprovokerende situationer, men ses også ved psykisk sygdom, fx depression og skizofreni samt ved epilepsi. Ved sindssygdom kan det opleves, at kroppen ikke er ens egen, eller fx at den er lavet af gips.

Derealisation

- Ændring af perception eller oplevelse af den ydre verden så den virke ikke real.

Dissociative lidelser

- Dissociative forstyrrelser er tilstande, som er forbunden med afbrudt eller nedbrudt hukommelse, opmærksomhed eller personens identitet.
- Skyldes oftest psykisk traume.

1. rangssymptomer

Unter den zahlreichen bei der Schizophrenie vorkommenden abnormen Erlebnisweisen gibt es einige, die wir Symptome 1. Ranges heißen, weil sie für die Diagnose ein ganz besonderes Gewicht haben. Wir haben sie alle im

Kurt Schneider 1942

Exx. på hjælpemidler og instrumenter

Hamilton D
Hamilton A
Pierces Intentionsskala, SEFE-T
PSE /SCAN, SCID-I, SCID-II
GAF
PANSS
UKU WISC/WAIS

DIAGNOSER

Grundantagelser

- Psykiatrisk diagnostik er faglig begrundede skøn
- Psykiatrisk diagnostik er grundlag for behandling
- Symptomer formuleres som "objektiv psykisk"
- Diagnoser formuleres i Diagnostiske Systemer.

Diagnostiske Systemer

- ICD 10, DSM-IV
- Reliabilitet, Anamnese (Sygehistorie)
- Tværsnitsundersøgelse
  - Diagnostiske kriterier, antal
- Enkelte diagnoser med årsagsanalyse og forløbsvurdering
  - Legemlig begrundede sygdomme
  - Reaktive lidelser

Psykiatrisk Sygehistorie

- Aktuel psykisk
- Tidligere psykisk
- Social
- Aktuel somatisk
- Tidligere somatisk
- Medicin
- Misbrug

Objektiv Psykisk

- Bevidshedniveau
- Orientering
- Psykomotorik
- Tankegang
- Perception
- Emotionel kontakt

Kritik af Objektiv Psykisk

- Bedst egnet til at skelne mellem psykoser
- Øjebliksbillede
- Mangler sammenhæng med livshistorie

Hierarki af diagnoser (efter K. Jaspers)

- Psykiske lidelser på legemlig grundlag
- Skizofreni
- Affektive lidelser
- Neurotiske lidelser
- Karakterneurotiske lidelser

Hierarki af diagnoser (ICD-10)

- Delir og demens
- Misbrug og følger
- Skizofreni (udeluk affektive lidelser)
- Affektive Lidelser
- Angstlidelser
- Legemlige lidelser
- Personlighedsstruktur